

Biljana T. Petrović

DO POSLEDNJEG DAHA

Sent: Saturday, April 07, 2001

Subject: MESEČINA

A mesečina beše baš kao tvoja ruka, meka, kada te ugledah na svega nekoliko koraka od kreveta. Bio si isto onako lep, kao i dok te posmatrah pred vratima, ili na dodeli pesničkih nagrada za kojima tregah po TV dnevnicima i emisijama iz kulture. Pretraživah ja takođe i po dnevnoj štampi, i samo je morao maler biti, ili prava baksuzna sudbina što propustih da pročitam o zbivanjima na koja si mi skrenuo pažnju pre neki dan, a ja ti iskreno priznala da to u stvari prvi put čujem. A ti mi ne htede ništa detaljnije reći, iako te molećivo upitah.

Uto se đavo počeo vrzmati sve ispred tebe tamo-amo, i ja izgubih strpljenje, pa odoh do kupatila, da se umijem i osvežim misli.

Mislim da ne znaš, skoro će godina kako me đavo progoni, i mira mi ne da: čim malo mira nađem, *Evo i đavola*, on se iz tišine diže. I premda sam donela odluku da s njim više ne razgovaram, upornost njegova prevazilazi sve upornosti za koje znam. A nerazumevanje je njegovo svemoguće.

-Krasna noć, ženo.

Ustah, i oslonih se na rub otvorenog prozora. U beskrajnom tamnom nebu zvezde trepereše nalik invaziji Vanzemaljaca.

A na samom početku, to ti nisam rekla, spojiše se informativnost novina i televizije kao zvezda jutarnja i zvezda večernja, jer ujutru pročitah u novinama da ćeš biti gost u emisiji toj i toj, a uveče povukoh fotelju televizoru nadomak i posadih se da čekam. Neobično je da tebi opisujem kako izgledaš, ali ostade mi utisak bezgranične tuge neke: obrve ti stajaše nakrivljene prema dole pomalo, i bi ti izraz lica kao da ćeš plakati. Verovatno je svetlost reflektora na tvoje lice ukrivo padala, jer mi se kasnije, dok te gledah pred sobom, ovaj utisak izgubi. Međutim, glas ti do dana današnjeg zadržao i lepu boju, i lep akcenat, a za mene i više od toga. To više, i pored sve dobre volje, ne bih ti umela u reči pretvoriti.

A beše već prošlo i dva, kada se omamljena od umora, zamislih nežno nad književnim časopisom koji sam bila rasprostrla uz jastuk. I uđoh ti u misli, pre no što zaspah, osmehnuta, jer taj tvoj osećaj za ironiju vrlo je optimističan, i skoro da postaje prekasno đavolji glas da čujem.

-Krasna noć, ženo, učini mi se da ipak reče, kroz san.

Sent: Sunday, April 08, 2001

Subject: ĐAVOLOVA MAJEUTIKA

Nisam mogla da zaspim, đavo mi seđao kraj uzglavlja. A i kiša dobovaše kroz noćnu tišinu.

Zašto su trenuci kada krećem na počinak vezani kao puž i puževa kućica, najednom mi se pokaza jasnim. Jer kad namestih knjigu pored jastuka, i udubih se u novi svet, videh te sad između redova, što me naljuti, i unesreći u isti čas. (*Nije srećan onaj ko ima što želi, nego onaj koji ne želi što nema*, prihvatam.) Stoga odlučih da na tebe nikada više ne pomislim, a kad promislih dobro o metodi, izađoh na prost zaključak: zamisliću da za tebe ni ne znam.

-Krasna noć, ženo, reče mi utom glas potmuli.

-Krasna noć, kažem, ali ti bi htela krasnijom da je učiniš?

-Bi li htela mesečinu u postelju da ti dovedem, i zvezdanu noć na zidove preslikam?

-Bi li htela da ti kažem Polovina gde ti je, da li vene u osami, i četvrto leto na tebe već pomišlja?

Dosta mi je đavola.

-O, ti misliš, ženo, ljudski vek da je predugačak?

-Pre bih rekla obrnuto.

-Da je kratak, dakle.

-Kratak je.

-No, pusti sad prazne priče, pa mi ovo odgovori: Je li onaj o čijem postojanju znanje poseduješ, onaj koji se u spoljašnjem iskustvu da opaziti, ili je nužno čista fantazija?

-Nužno je iz iskustva spoljašnjeg.

-A kako to da možeš zamisliti da za Polovinu ne znaš, a čula te neprestano obaveštavaju o njenim kretanjima u pojavnosti?

-Što da ne mogu.

-De mi to malo pojasni.

-Svako ko postoji u pojavnom svetu, i u svetu imaginacije zauzima takođe mesto, i to po svemu identično, pa je imaginarni jednako stvaran kao i pojavni, pa je pojavni jednako nestvaran kao i imaginarni. Znanje se, međutim, uvek na stvarno odnosi.

-Čak i da su ta dva sveta nerazlikujuća, pritivrečno je da je neko u jednom određen kao Biće, a kao Nebiće u drugom.

-I sreća i nesreća, i život i smrt zasnovani su na protivrečju isto. U svakom mogućem nemoguće je već sadržano, a i obrnuto, samo u protoku vremena.

-A je li moguće da se nemoguće sjedini s mogućim?

-Sigurno da jeste. Sve što se imenom *nemoguće* naziva, i u samoj reči ovo drugo sadrži, stoga se iz nemogućeg moguće lako da izvesti. Dovoljno je da sa reči *nemoguć* obrišeš prva dva slova.

-Maštovito zboriš, ženo, baš mi reci koliko se dugo pisanjem zaluduješ?

-Ima tome nekoliko godina.

-A držiš li da svet postade posle tebe, ili u nedogled daleko, pre no što se ti rodi?

-Pre mene postade.

-Mogaše li onda tebi pripadati uloga da knjigu o svetu napišeš?

-Ne mogaše.

-Sad mi ovo odgovori: Ulazahu li u tvoju sobu, kako koji hoće, pa brljahu po rečima koje ti ispisa, kako se kome sviđi, preuređujući tvoja dela?

-Nikako ne ulazahu.

-A kaže li zapovest Božja da ono što ne želiš da drugi čine tebi, ne činiš ni ti drugima?
-Baš tako kaže.
-I ti si rada da je se pridržavaš?
-Jesam rada.
-Hoćeš li tad i dalje prepravljati reči koje nisu tvoja dela, reč *nemoguće* u reč *moгуće* pretvarati brisanjem svojevoljnim?
-Nikako neću.
-Hoćeš li tad i dalje iz mogućeg nemoguće kombinacije moći izvoditi?
-Ne bi baš trebalo.
-A bi li mogla zamisliti da za Polovinu ujedno i znaš, i ne znaš, a bez sumnje da ukri-vo misliš?
-Bila sam zamislila bez sumnje, ali ti si udesio da više ne mogu.
-A ti onda sad misli na njega.

Sent: Tuesday, April 10, 2001

Subject: ŠERLOK HOLMS I PEPELJUGA

Sova zahuća u grmlju. Rekoh joj da ćuti, *Ćut'!* pa sačekah da se klepetavi koraci odmaknu niz ulicu. Farovi crnog automobila utom me zaslepiše, pogledom ih nespremna dočekah. *Kasniš na događaj!* Začudo, ostah, neopažena. Kiša prokapavaše, nebom se valjaše potmula grmljavina.

Pridoh žurno kući sa zadnje strane, kao noćna sena, no ostade mi baterijska lampa u grmlju. I to reših, nisam imala razloga za žurbu, tamo gde si otišao biće mnogo znatiželjnih prilika, a dok ti svaka barem jedno pitanje postavi, ako joj odgovoriš i sa samo pola odgovora ili veselim klimanjem glave, ne može biti moguće da se vratiš pre nego što sam izračunala da ti povratak sledi.

Razmišljah kako da uđem bez tragova, da izbegnem oštro oko posle da mi sudi, *Kog si đavola ovde tražila?*, da me kinjiš, gnevan što ne razumeš šta mi je, i koji mi to đavo ne da da se smirim.

Međutim, akcija se pokazala lakšom nego u zamislama, jer najednom pirnu jače, i vrata preda mnom zaklaparaše tamo-amo. Videh u tome obećavajući znak: podmetnuh nogu pod vrata, a glavu promolih u tminu unutrašnjosti. Ali unutrašnji glas počeo me zamajavati predavanjem o moralnim zakonima, stoga sačekah da on svoje završi i istera prezir do kraja, a onda aktivirah baterijsku lampu.

U prostoru se slabo snalazim, to je moja osnovna mana, ali intuicija mi pomaže uvek u slučaju kada mi zakaže sve drugo. Gore, pravo, pa levo, reče bez razmišljanja.

Vrata behu zaključana, što me navede da radosno zaključim da su ona prava. Uhvatih se za bravu još jednom smelo, otisci prstiju ostadoše mi skriveni ispod crnih satenskih rukavica.

Srećom, primetih u dolasku da su svi prozori na kući raskriljeni, i da zavese vijore kroz noć sablasno. Napravih potom nacrt u mislima: pravo, pa levo sa spoljašnje strane gledano, mogao je biti samo prozor desno, povrh jedinog visokog drveta. No trebalo se na drvo sad popeti, kora mu beše kliska i od kiše ljugava, ali prihvati me sreća u nesreći, jer spazih na travi polegle duge merdevine, koje neko kao da ostavi tu za moje dobro,

neko, ko me pod nebom čuva, i u akcijama koje sprovodim, pripomaže. Iako mi izgledaše čudno što ležaše merdevine tamo gde ih ja ne bih postavila, ali se dosetih da su možda radi komšijske dece baš tu na travu raspoređene, da se komšijska deca mogu na drvo penjati bez ozleđivanja, i zrele plodove voćke brati.

I nađoh se nekako, da ne gubim vreme na pojedinostima, na mestu na kom sam zamislila da će biti korisno ako se nađem. Međutim, tamo ne bi ničeg od onog što sam potrebovala. Kompjuter ne videh, nikave spise, izvode, ni fioke zabravljene. Beše to dnevna soba bez naročitih karakteristika. *Sigurno sam sobu promašila*. Uputih se prema vratima, iz kojih viriše ključ, ali pokaza se da ona i ne behu zaključana, već samo da ih je nemoguće otvoriti nežnim potezom. Gvirnuh tad u drugu sobu, i taj trenutak kada preživih živecu 700, 800 godina, koliko ljudi pradavno življahu. Devojčica spavaše pod svetlom titrave baterijske lampe.

Hrabrost je moja osnovna vrлина, stoga krenuh put treće sobe, pa gvirnuh i u nju. Otac i majka, odmah mi sinu, ležaše u zagrljaju ljubavnom. Kao žena u trudnoći, postah blažena: brzo siđoh, i istrčah u dvorište, na zrak.

Utom na obližnjoj crkvi ponoć odzvoni, a na crnom automobilu utrnuše farovi, i tresnuše vrata, pa se na tremu susedne kuće upali svetlo. Kao da se sebi vratih, iznenada.

Sent: Friday, April 13, 2001

Subject: ZNANJE JE MOĆ

Ovako sam mislila: Bilo šta da prezentuješ na Internetu, tad mora postojati i tvoj sajt, a tvoj sajt je upravo ono što sam tražila pre nekoliko dana, dok još nisam ni bila svesna da u stvari nešto tražim. Samo da o tebi otkrijem malo više od onoga što si ti otkrio o meni, samo to sam želela.

Sela sam za radni sto, pod broj jedan, da razmislim. Problemi sa serverom ne podoše mi na ruku, neću da čekam, pokušaću da pristupim sa neke druge strane.

Sutradan, uplatila sam novih deset sati kod provajdera, i pripremila se da promislim iznova. No đavo, se izgleda smilova na mene.

Ne, ne bih ja prilazila znanju toliko okolnim putevima, da si bar malo smelosti imao da mi obelodaniš biografiju i želje koje ti se roje međ mislima. Da nisi toliko tajnovit pred mojim pogledom koji je u zidove zazidan, ali u unutrašnjim širinama nesaglediv.

Ništa nisam saznala, i to me uveseli. Jer bila sam mudro rekla sebi još pre, ne sećam se tačno koliko vremena, da onaj ko prevrće po starim knjigama i upliće pogled tamo gde mu mesto nije, može na neistinit zaključak da bude naveden, i to za kaznu, kako i zaslužuje.

Ali sedeh tad ispred monitora u trenutku slabosti, koja svakome ljudskom biću ponekad na muku stane, kada me đavo podseti na tajanstvenu reč LOZINKA.

Da me ne shvatiš pogrešno, da si mi otvoreno predočio svoju LOZINKU, nikada ne bih zloupotrebila ukazano mi poverenje, ali znam da mi uopšte ne veruješ, pa pravo da slobodno plivam metafizičkim vodama, i ostalim vodama plićim, nije tvoje da mi uskratiš.

Međutim, odmah na početku đavoljeg posla pokaza se kako oskudevam i u znanju obogaćenom praktičnošću. Utilitaristički gledano, znala sam, cilj opravdava sredstvo, Za

ovo i tako niko neće doznati, dakle, za moral ni najmanje nisam brinula, niti sam uopšte slušala savesti glas, samo instrukcije što mi, s vremena na vreme, davaše glas đavola.

Ništa nisam saznala, i to me uveseli, jer je istina dvostruki mač koji će me u svakom pogledu saseći, ma sa koje strane da mu priđem. Jer tuga se moja uvećavaše od tada, dan po dan, i suze krenuše potocima potom činiti u pesmama tvar i biće, jedino je forma iz mojih ruku nastajala. Ali samo da ih sjedinim u biće što će novim životom početi da živi, samo to sam želela.

Sent: Sunday, April 15, 2001

Subject: DO POSLEDNJEG DAHA

Pekić je ovome nalik napisao: Čoveku možeš sve oduzeti, a da on i dalje ostane čovek. Umetniku ako oduzmeš njegovo delo, on ostaje ništa. Ali tebi je to poznato.

Nisam mogla da zaspim, do jutra sam mazila i pazila svoje delo, poeziju. Htedoh da je cenzurišem danas, suze mi je terala na oči, ali ona mi ne dade da cenzuru nad njom sprovedim.

Morala sam. Behu mi pesme objavljene nedavno u književnom časopisu, što me ne oraspoloži nimalo, no me rastuži. Behu te pesme nevesele, i ja u njima prvo sebe prepoznah, potom i priliku da me prepoznaju ostali, pa se sve to ujedno poveza, zamrsi, i navede me na razmišljanje o svrhovitosti pisanja poezije u osami.

A svrhovitost uopšte, to je već druga stvar.

Mišljah, od kada mi se misli u glavi namnožiše, kako je ljubav jedino dostojna čoveka, i života koji ime život zavređuje. Mišljah, ako je Bog odredio da se muško i žensko po dvoje u ljubavi sjedinjuju, onda je nužno da tako i bude. Ali se prevarih. Uglavnom ostajate po jedno samo, ili ih u suštini bi više. I premda crkva ne predviđate mešanje u bračne odnose, već samo deca iz ljubavi da se podižu, kao što se i Svevišnji iz ideje podiže, mešanje počete bivati sve rasprostranjenije, kako rastaše ljudska populacija, i od kada ljudska populacija navali u crkvama da se venčava, no pre toga krštava, jer se nekrštena venčati u crkvi ni ne može.

Tako se muškarci i žene priklanjate nekim drugim Polovinama, i grliše se sa njima onda, ili se grliše primereno redu slučajnosti, i pomirenja sa nenaklonom sudbinom, verujući da po volji srca nikada i nije moguće.

Jer s početka, ljudi behu moćni, štaviše, htedoše da se uzdižu i na Bogove udaraju, a nijednom Bogu takvo što ne činjate zabavu. Pa ih Div stade na pola rezati.

I kao što isprva tri ljudska roda potekoše od Sunca, Zemlje i Meseca, tako od njih nastade tri vrste Polovina koje krenuše hoditi svetom besciljno, i plačući jedne za drugima.

Vremenom, one prve nameriše se na Polovine blistave i krupne spoljašnjosti, međutim, njihova ukupna snaga ostajate jednaka kao i ponaosobna, stoga oni nemahu nikakvu moć zabrinjavajuću za Bogove.

Druge počete trčati za Polovinama posednicima velikih dobara, i za Bogove takođe ne predstavljate problem, ni opasnost.

Bogovi strahovahu jedino od onih što se spajate sa Polovinama u kojima se kao Mesec u vodi, ogledahu, jer njihova snaga u zajednici postajate ogromna, i vraćate im moćnu prirodu prvotnu, stoga se Div i ostali Bogovi sastadoše, ne bi li i za ove našli neko rešenje.

